

بسمه تعالی

«آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی دانشگاه تهران»

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ سیاست‌ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در کشور، موسوم به طرح آمایش، مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین بر اساس آیین‌نامه دوره‌های تحصیلی دانشگاه‌ها، ابلاغی از طرف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره مورخ 1402/04/25، آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی به شرح زیر تدوین و به اجراء گذاشته می‌شود.

بخش اول: اهداف و تعاریف

ماده (۱) هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه، انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان، ایجاد و حفظ وحدت رویه در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی واحدهای دانشگاه و اجرای هماهنگ برنامه‌های آموزشی به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد و آشنا به آخرین دستاوردهای علمی است.

ماده (۲) اختصارات و تعاریف

۱. وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
  ۲. شورای عالی برنامه ریزی آموزشی: منظور شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت است.
  ۲. دانشگاه: دانشگاه تهران.
  ۳. آموزش رایگان: آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی، بدون پرداخت شهریه در دانشگاه است. در صورتی که دانشجوی مشمول آموزش رایگان ملزم به پرداخت شهریه شود، تعرفه آن مطابق دانشجویان شهریه مصوب هیات امنای دانشگاه است.
  ۴. شورا: منظور شورای آموزشی دانشگاه است که برای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی در امور آموزشی دانشگاه در حوزه معاونت آموزشی تشکیل می‌شود.
- مدرس: عضو هیات علمی دانشگاه یا شخصی که به واسطه ابلاغ رسمی از جانب دانشگاه برای تدریس یک یا چند درس در دانشگاه بکارگیری می‌شود.

۵. **دانشجو:** فردی است که در یکی از رشته‌های دوره کارشناسی، برابر ضوابط معین پذیرفته شده و پس از ثبت نام مشغول به تحصیل است.
۶. **دانش آموخته:** فردی است که یکی از رشته‌های مصوب دوره کارشناسی را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی آن دوره را دریافت کند.
۷. **حضور:** شیوه‌ای از پذیرش است که دانشجو تمام وقت در فعالیتهای آموزشی و تحصیلی دانشگاه شرکت می‌کند.
۸. **نیمسال تحصیلی:** بازه زمانی که شامل ۱۶ هفته آموزش و ۲ هفته امتحانات پایانی است.
۹. **بازه تابستانی:** بازه زمانی شامل ۶ هفته آموزش و ۱ هفته امتحانات پایانی است.
۱۰. **برنامه درسی:** مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس هر رشته تحصیلی که هدف مشخصی را دنبال می‌کند و مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت/ شورای برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه است.
۱۱. **واحد درسی:** ارزش مقداری درسی که مفاد آن برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدید علمی) ۴۸ ساعت، کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی ۱۲۰ ساعت، در یک نیمسال تحصیلی یا بازه تابستانی، بر اساس برنامه درسی مصوب اجراء می‌شود.
۱۲. **مشروطی:** وضعیت تحصیلی که دانشجو در یک نیمسال، معدل کم‌تر از حد نصاب تعیین شده را کسب کند.
۱۴. **مرخصی تحصیلی:** مدت زمان مشخصی که دانشجو، برابر ضوابط معین، موقتاً به تحصیل اشتغال ندارد.
۱۵. **انصراف تحصیلی:** فرآیندی که دانشجو خود خواسته از ادامه تحصیل خودداری کند.
۱۶. **رشته تحصیلی:** شاخه‌ای از دانش که به لحاظ موضوع قلمروی مشخص و متمایز از دیگر شاخه‌های علمی دارد و منجر به احراز دانش تخصصی، مهارت یا کارآمدی معینی می‌شود.
۱۷. **کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و با گذراندن ۱۳۰ تا ۱۴۲ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
۱۸. **کاردانی:** دوره تحصیلی پس از دوره متوسطه است که فرد پس از اخذ دیپلم و یا پیش دانشگاهی به آن وارد می‌شود و با گذراندن حداقل ۶۸ واحد درسی طبق برنامه مصوب، به دریافت مدرک کاردانی نایل می‌آید.

۱۹. دوره کهاد (Minor): منظور دوره آموزشی با حداقل ۱۸ و حداکثر ۲۴ واحد درسی است که توسط یکی از گروه‌ها / دانشکده‌ها برای آشنایی دانشجویان با دروسی منتخب از سایر رشته‌ها علاوه بر تحصیل در رشته تحصیلی اصلی ارائه می‌شود.

۲۰. برنامه درسی دو وجهی: برنامه درسی است که از یک رشته اصلی و یک بسته آموزشی فرعی تشکیل شده است. رشته اصلی به یکی از رشته‌های کارشناسی دایر دانشگاه اطلاق می‌شود که دانشجوی در آن رشته پذیرفته شده است. بسته آموزشی فرعی بسته‌ای است شامل تعداد ۱۵ تا ۲۱ واحد درسی از یک رشته کارشناسی دایر دانشگاه که توسط گروه مجری آن برای دانشجویان سایر رشته‌های مشمول این آیین‌نامه ارائه می‌شود.

۲۱. گروه آزمایشی: مجموعه رشته‌های مختلف تحصیلی در دوره متوسطه که براساس مواد آزمونی مشترک، دسته‌بندی می‌شود.

۲۲. استاد راهنمای آموزشی: عضو هیأت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی که از سوی شعب برای راهنمایی تحصیلی دانشجویان از آغاز ورود به دانشگاه تا دانش‌آموختگی، برگزیده می‌شود.

۲۲. گروه آموزشی: بنیادی ترین واحد سازمانی دانشگاه، متشکل از شماری عضو هیأت علمی با تخصص مشترک، در یک رشته علمی خاص یا چند رشته متجانس که به منظور ایجاد و اجرای آن رشته تحصیلی در دانشگاه تشکیل می‌شود.

۲۳. واحدهای (شعب) دانشگاه تهران: شامل دانشکدگان، دانشکده مستقل، پردیس، موسسه و مرکز است.

۲۴. دانشکده: مجموعه‌ای متشکل از چندین گروه آموزشی است. دانشکده‌های دانشگاه تهران به دو گونه مستقل و وابسته می‌باشند که دانشکده‌های وابسته به لحاظ ساختاری ذیل واحد دانشکدگان محسوب می‌شوند.

۲۵. دانشکدگان: مجموعه‌ای متشکل از چندین دانشکده و گروه آموزشی است.

۲۶. پردیس: واحدهای خودگردان دانشگاه تهران است که شامل چند گروه آموزشی می‌باشند.

۲۷- هزینه‌های رفاهی: منظور تسهیلات و امکانات غیر آموزشی مانند کمک هزینه‌های خوابگاه، تغذیه، ایاب و ذهاب و سایر مواردی که توسط دانشگاه به صورت رایگان یا یارانه‌ای به دانشجویان تخصیص می‌یابد.

بخش دوم: شرایط و ضوابط پذیرش و مقررات آموزشی

ماده ۳) احراز شایستگی‌های علمی و عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه بر اساس مقررات مصوب وزارت.

ماده ۴) آموزش در دانشگاه به صورت نظام واحدی و به زبان فارسی است.

تبصره: دانشگاه می‌تواند برنامه درسی مصوب را با رعایت ضوابط و مقررات به زبان غیر فارسی ارائه کند.

ماده ۵) دانشگاه، برنامه‌های آموزشی و درسی را اجراء می‌کند که مصوب وزارت باشد یا بر اساس آیین‌نامه واگذاری اختیارات، به تصویب شورای برنامه‌ریزی دانشگاه رسیده باشد.

ماده ۶) مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی حداقل سه سال (۶ نیمسال) و حداکثر چهار سال (۸ نیمسال) است.

تبصره: تعداد دروس معافی (معادل سازی شده) در محاسبه سنوات دانشجوی مطابق شیوه نامه مربوطه لحاظ خواهد شد.

تبصره: اگر دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در مدت زمان مقرر دانش‌آموخته نشود دانشگاه می‌تواند، مدت زمان تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد. تحصیل در نیمسال نهم رایگان و پس از آن با پرداخت شهریه طبق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه، خواهد بود. در رشته‌هایی که براساس برنامه مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی، مدت زمان دوره کارشناسی ۹ نیمسال است، تحصیل در نیمسال دهم رایگان و در نیمسال یازدهم با پرداخت شهریه خواهد بود. اگر دانشجو در این مدت، دانش‌آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره: در سنوات ارفاقی، دانشگاه تعهدی بابت ارایه کمک هزینه‌های رفاهی به دانشجویان ندارد.

ماده ۷) دانشجوی موظف است در هر نیمسال تحصیلی ثبت نام و حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰ واحد درسی را اخذ کند.

تبصره ۱: اگر میانگین نمرات دانشجوی در یک نیمسال حداقل ۱۷ باشد، می‌تواند در نیمسال تحصیلی بعد حداکثر تا ۲۴ واحد درسی اخذ کند.

تبصره ۲: اگر در نیمسال پایانی منتهی به دانش‌آموختگی، حداکثر ۲۴ واحد درسی باقی مانده باشد، دانشجو می‌تواند به شرط دارا بودن میانگین کل بالای ۱۲، تا ۲۴ واحد درسی را اخذ کند.

تبصره ۳: حداکثر واحد قابل اخذ در بازه تابستانی ۶ واحد است. اگر دانشجو با اخذ ۸ واحد در بازه تابستانی دانش‌آموخته شود، به شرط تأیید گروه می‌تواند همه ۸ واحد را اخذ کند.

تبصره ۴: دانشجو نمی‌تواند، هم‌زمان از تبصره ۲ و ۳ این ماده استفاده کند.

تبصره ۵: نمرات در نیمسالی که الزاما کمتر از ۱۲ واحد انتخاب می‌کند و کسر بودن واحدها خارج از اراده اوست، همانند دروس بازه تابستانی در میانگین کل او محاسبه می‌شود و چنانچه میانگین نیمسال کمتر از ۱۲ کسب کند آن نیمسال جزو مشروطی محسوب نمی‌شود و همچنین در صورت کسب میانگین بالای ۱۷ مشمول تبصره همین ماده نمی‌شود ولی آن نیمسال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجوی محسوب می‌شود.

تبصره ۶: انتخاب واحد دانشجویان شاهد و ایثارگر، ممتاز و متقاضیان دوره کهاد مطابق آیین‌نامه‌های مصوب دانشگاه است.

تبصره ۷: دانشجوی در آخرین نیمسال منتهی به دانش‌آموختگی، از مقررات مربوط به رعایت پیش‌نیازی واحدها معاف است.

ماده ۸) چگونگی و ترتیب ارائه دروس هر رشته، با رعایت پیش‌نیاز هر درس طبق برنامه درسی مصوب، بر عهده دانشکده/گروه آموزشی است.

ماده ۹) اگر دانشجو تنها با گذراندن دو درس نظری دانش‌آموخته شود، با تأیید گروه/دانشکده، می‌تواند این دروس را در ابتدای نیمسال بعد(حداکثر تا پایان بازه حذف و اضافه) یا در بازه تابستان به صورت معرفی به استاد اخذ کند و حداکثر در مدت زمان یک ماه، امتحان داده و نمره قبولی کسب کند.

تبصره ۱: اگر دانشجو یک درس عملی- نظری را اخذ کند و بخش عملی آن را با موفقیت بگذراند اما در بخش نظری نمره قبولی کسب نکند، می‌تواند با رعایت مفاد این ماده، بخش نظری این درس را معرفی به استاد اخذ کند.

تبصره ۲: در رشته‌هایی که گذراندن پایان‌نامه و پروژه الزامی است، دانشجو می‌تواند در آخرین نیمسال، دو درس را به شرط انتخاب پروژه یا پایان‌نامه، به صورت معرفی به استاد اخذ و پس از کسب نمره قبولی در آن دروس، از پایان‌نامه دفاع کند.

ماده ۱۰) تحصیل هم‌زمان دانشجوی دوره کارشناسی به شیوه حضوری، در کلیه دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی ممنوع است.

تبصره ۱: دانشجوی مشمول این آیین‌نامه می‌تواند هم‌زمان در دوره‌های غیرحضوری (آموزش‌های الکترونیکی) **کاردانی و کارشناسی** تحصیل کند.

تبصره ۲: تحصیل هم‌زمان دانشجویان استعداد درخشان، در دوره‌های حضوری بر اساس «آیین‌نامه تحصیل هم‌زمان» انجام می‌شود.

ماده (۱۱) برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره چگونگی زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری، اعلام و ثبت نمره، تاریخ تجدید نظر و غیره مطابق تقویم آموزشی دانشگاه خواهد بود.

ماده (۱۲) ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو، توسط مدرس هر درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف و نتایج امتحانات (میان ترم و پایان ترم) و به صورت عددی از صفر تا بیست محاسبه می‌شود.

تبصره ۱: برگزاری آزمون کتبی برای دروس نظری الزامی است.

تبصره ۲: واحدهای دانشگاه می‌توانند در هر نیمسال با کسب مجوز از معاونت آموزشی دانشگاه تهران با استفاده از آیین‌نامه آموزش ترکیبی مصوب دانشگاه تهران، نسبت به برگزاری کلاس اقدام کنند.

تبصره ۳: دروس کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرایی، کار در عرصه و دروسی که بر اساس برنامه درسی مصوب به همراه پروژه ارائه می‌شوند، اگر به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی، تکمیل آنها در یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌شوند و نمره آنها در نیمسال بعدی قطعی خواهد شد.

ماده (۱۳) دانشجو ملزم است در همه جلسات درس و جلسه آزمون پایانی حضور یابد.

تبصره ۱: اگر دانشجو در نیمسال تحصیلی در یک درس بیش از ۳ جلسه از ۱۶ جلسه غیبت کند یا در جلسه آزمون پایانی نیمسال، حاضر نشود، نمره آن درس صفر منظور خواهد شد. چنانچه به تشخیص کمیسیون موارد خاص دانشگاه غیبت دانشجو موجه باشد نمره صفر از مجموع درس‌های آن نیمسال حذف مجاز می‌شود.

تبصره ۲: دانشجو می‌تواند با رعایت مفاد تبصره ۱ این ماده در صورت اضطرار تا دو هفته قبل از شروع آزمون پایانی نیمسال، تنها یک درس نظری را حذف کند، به شرط آن که تعداد واحدهای باقی‌مانده دانشجو کمتر از ۱۲ واحد نشود.

تبصره ۳: در شرایط خاص، حذف تمام دروس یک نیمسال تحصیلی با درخواست دانشجو و تأیید شورای آموزشی دانشکده/ پردیس پیش از آغاز آزمون پایانی نیمسال و با احتساب در سنوات تحصیلی امکان‌پذیر است.

ماده (۱۴) نمره ارزشیابی هر درس به صورت عددی از صفر تا بیست محاسبه می‌شود و حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۲ است. کلیه نمرات دانشجو اعم از مردودی یا پذیرفته شده در میانگین نیمسال و میانگین کل لحاظ خواهد شد.

ماده (۱۵) اگر میانگین کل نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۲ شود، دانشجو در آن نیمسال مشروط است و در نیمسال بعدی می‌تواند حداکثر ۱۴ واحد درسی انتخاب کند. چنانچه

آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی دانشگاه تهران □ ۷

دانشجویی در طی دوره تحصیل، ۳ نیمسال متوالی یا متناوب مشروط شود، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

ماده ۱۶) دانشجو در طول دوره تحصیل می‌تواند با رعایت سقف سنوات مجاز، از دو نیمسال مرخصی تحصیلی با احتساب در سنوات استفاده نماید.

تبصره: استفاده از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات، در مواردی چون بارداری و زایمان، بیماری، ماموریت همسر یا والدین و... منوط به تأیید مراجع ذیربط و بر اساس «شیوه‌نامه مصوب دانشگاه» امکان‌پذیر است.

ماده ۱۷) ثبت نام نکردن دانشجو در هر نیمسال تحصیلی، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود.

ماده ۱۸) دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست خود را به معاونت آموزشی دانشکده/ پردیس اعلام نماید. دانشجو مجاز است تنها یک بار و حداکثر تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت، حکم قطعی انصراف از تحصیل وی صادر خواهد شد.

ماده ۱۹) تغییر رشته در دوره کارشناسی بر اساس «شیوه‌نامه مصوب دانشگاه» امکان‌پذیر است.

ماده ۲۰) درخواست‌های میهمانی و انتقال دانشجوی دوره کارشناسی بر اساس «شیوه‌نامه مصوب دانشگاه» بررسی خواهد شد.

ماده ۲۱) معادل‌سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجو بر اساس «شیوه‌نامه بررسی و تطبیق دروس» مصوب شورا امکان‌پذیر است.

ماده ۲۲) دانشکده/ پردیس موظف است، به منظور هدایت تحصیلی دانشجو از زمان پذیرش، یکی از اعضای هیأت علمی مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان «استاد راهنمای آموزشی» برگزیند. استاد راهنمای آموزشی بر اساس «آیین‌نامه شرح وظایف و اختیارات استاد راهنمای کارشناسی» بر نحوه عملکرد دانشجو در طول تحصیل نظارت دارد.

بخش سوم: ضوابط و مقررات دانش آموختگی

ماده ۲۳) ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه دروس مصوب دوره با میانگین کل حداقل ۱۲ در پایان دوره است.

تبصره ۱: اگر میانگین کل دانشجوی، پس از گذراندن تمام واحدهای درسی کمتر از ۱۲ باشد، تنها یک نیمسال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده خواهد شد تا با اخذ مجدد **حداکثر ۱۶** واحد از درس‌های تخصصی و پایه که با نمره کمتر از ۱۲ گذرانده است و یا سایر دروس مصوب دوره که قبلاً اخذ نکرده است، میانگین کل دروس اخذ شده خود را به حداقل ۱۲ برساند و مدرک تحصیلی دوره را دریافت کند. در غیر این صورت دانشجوی از تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۲: اگر دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی، حداقل ۶۸ واحد درسی را که حداکثر ۱۰ واحد آن از دروس عمومی باشد، با نمره قبولی بگذراند و میانگین کل دروس گذرانده، حداقل ۱۲ باشد، می‌تواند مدرک دوره کاردانی همان رشته را درخواست کند. در غیر این صورت تنها گواهی واحدهای گذرانده شده، به وی داده خواهد شد.

تبصره ۳: در رشته‌های فنی و مهندسی واژه "مهندسی" از عنوان رشته برای دانشجویان مشمول دریافت کاردانی بین مقطعی حذف می‌شود. مگر در موارد استثنا که کلمه مهندسی از ارکان اصلی رشته می‌باشد (مانند رشته مهندسی پزشکی).

تبصره ۴: اگر دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی بیش از واحدهای مورد نیاز دوره کاردانی را با نمره قبولی گذرانده ولی معدل کل وی کمتر از ۱۲ باشد، دانشگاه دروسی را ملاک میانگین کل برای صدور مدرک کاردانی قرار می‌دهد که میانگین کل دانشجوی در آن دروس به ۱۲ برسد.

ماده ۲۴) تاریخ دانش آموختگی، زمان ثبت آخرین نمره درس دانشجوی است.

بخش چهارم: ضوابط نظارت بر اجرای آیین‌نامه

ماده ۲۵) اگر دانشجوی در زمان تحصیل مرتکب تخلف علمی (سرقت علمی، جعل، تقلب، کپی‌برداری و مانند اینها) شود و مراجع ذیربط تخلف وی را تأیید کنند، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجوی پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، نیز موجب ابطال مدرک تحصیلی صادره خواهد شد.

ماده ۲۶) مسئولیت اجرای این آیین‌نامه بر عهده معاون آموزشی دانشکده/ پردیس و نظارت بر حسن اجراء و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی دانشگاه است.

آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی دانشگاه تهران □ ۹

این آیین‌نامه با یک مقدمه، ۲۶ ماده و ۲۴ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۴/۱۱ شورای آموزشی دانشگاه به تصویب رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ و پس از آن لازم‌الاجراء است و تمام آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مغایر با آن لغو و بلااثر اعلام می‌شود.